

УДК 65.050.2

Балазюк О.Ю.

Вінницький інститут економіки ТНЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ З ВИРОБНИЦТВА БЕЗАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ

© *Балазюк О.Ю.*

Описано проблеми, що виникають при впровадженні управлінських інформаційних систем на вітчизняних підприємствах з виробництва безалкогольних напоїв. Розглянуто приклад постановки управлінської інформаційної системи, що дасть змогу уникнути зазначених проблем та поліпшити інформаційне забезпечення управління.

Ключові слова: ERP- система, бюджетування, інформаційне забезпечення управління.

Problems which arise up at introduction of the administrative informative systems on domestic enterprises from the production of soft drinks are described. An example of production management information system that will avoid these problems and to improve information for management.

Key words: ERP-system, budgeting, information management.

Описаны проблемы, возникающие при внедрении управленческих информационных систем на отечественных предприятиях по производству безалкогольных напитков. Рассмотрен пример постановки управленческой информационной системы, что позволит избежать указанных проблем и улучшить информационное обеспечение управления.

Ключевые слова: ERP-система, бюджетирование, информационное обеспечение управления.

Постановка проблеми. Обґрунтування прийняття ефективних управлінських рішень менеджерами сучасних підприємств вимагає аналізу, оцінки і прогнозування внутрішнього розвитку підприємства, забезпечення відповідності між зовнішнім середовищем і результатами фінансово-господарської діяльності підприємства, що висуває високі вимоги до інформаційного забезпечення управління підприємством.

Генерацію інформаційних потоків для ухвалення управлінських рішень може забезпечити управлінський облік, що є

єдиною системою, в якій формується інформація як фінансового, управлінського так і прогнозного характеру. Зважаючи на значну трудомісткість і тривалість аналітичного оброблення фінансово-економічних даних, інформаційно-аналітичне програмне забезпечення має важливе значення для підвищення оперативності процесу аналізу даних і отримання результатів для управління. Впровадження інформаційних технологій є передумовою для ефективної діяльності та розвитку сучасного підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченням теоретичних та методологічних аспектів розвитку та впровадження інформаційних систем на підприємствах займалися такі вітчизняні вчені як: В.П. Завгородній, С.В. Івахненко, П.В. Іванюта, М.М. Матюха, Л.О. Терещенко, М.Г. Чумаченко, Ю.П. Яковлев, В.Д. Шквір, А.В. Шайкан та інші. Необхідність розробки науково обґрунтованих рекомендацій з удосконалення теорії та практики впровадження і використання сучасних комп'ютерних систем обліку на підприємствах з виробництва безалкогольних напоїв визначили актуальність даної праці.

Формулювання цілі статті. Метою дослідження є вивчення особливостей впровадження та експлуатації інформаційних систем обліку на підприємствах, що займаються виготовленням безалкогольних напоїв.

Виклад основного матеріалу. Упровадження управлінських інформаційних систем в Україні має свою специфіку, це – особливості реалізації вітчизняних систем та особливості запровадження західних ERP- рішень в Україні. Вітчизняні продукти поступаються закордонним не тільки функціональними можливостями (крім підтримки вітчизняного законодавства), але і за методикою впровадження. На багатьох підприємствах існує ряд проблем, що пов'язані з цим питанням.

Для позначення комплексних систем управління підприємством використовують аббревіатуру ERP (Enterprise Resource Planning - планування ресурсів підприємства). Згідно зі словником APICS (American Production and Inventory Control Society), термін ERP- система використовується у двох значеннях:

— інформаційна система призначена для ідентифікації та планування усіх ресурсів підприємства, що необхідні для

здійснення реалізації, виробництва, закупівель та обліку у процесі господарської діяльності;

— це методологія ефективного планування и управління всіма ресурсами підприємства, які необхідні для здійснення його діяльності [1].

Рис.1. Структура ERP- системи

Отже, ERP- система дає можливість інтегрувати усі сторони життєдіяльності підприємства в єдиній системі, що складається з об'єднаних модулів, для використання в наскрізних бізнес-процесах, і побудовані на спільній базі даних.

В основі ERP-систем лежить принцип створення єдиного архіву даних, що містить всю корпоративну інформацію і забезпечує одночасний доступ до неї будь-якої необхідної кількості співробітників підприємства, наділених відповідними повноваженнями. Зміна даних здійснюється через функції системи.

Структуру ERP-системи можна представити у вигляді блок-схеми, рисунок 1.

Основними функції ERP систем є:

- ведення конструкторських і технологічних специфікацій, що визначають склад виробів, а також матеріальні ресурси та операції, необхідні для їх виготовлення;
- формування планів продажу та виробництва;
- планування потреб в матеріалах, строків та обсягів поставок для виконання плану виробництва продукції;
- управління запасами і закупівлями: забезпечення обліку та оптимізації складських та цехових запасів;
- планування виробничих потужностей;
- оперативне управління фінансами, включаючи планування та контроль його виконання, облік;
- управління проектами, включаючи планування етапів і ресурсів.

Беззаперечним є той факт, що облік у цій системі є однією з головних функцій (рис. 2).

В Україні функціонують більше 200 виробників безалкогольної продукції. (рис. 3). Не можна не відзначити той факт, що кожне підприємство, що функціонує на ринку безалкогольної продукції, має певні особливості розвитку. Зокрема лідируючі позиції на ринку рік у рік утримує компанія Coca-Cola Beverages Ukraine, що є всесвітнім лідером у виробництві безалкогольної продукції.

П'яте місце серед виробників із часткою ринку 5,4% посідає вінницька приватна виробнича фірма «Панда». Це підприємство, що почало свою діяльність 1996 року у формі приватного підприємства, вражає темпами свого розвитку. Отже, значну частку серед представників ринку безалкогольних напоїв складають переважно середні підприємства і лише декілька представників західних або ж вітчизняних корпорацій, відносять до класу великих.

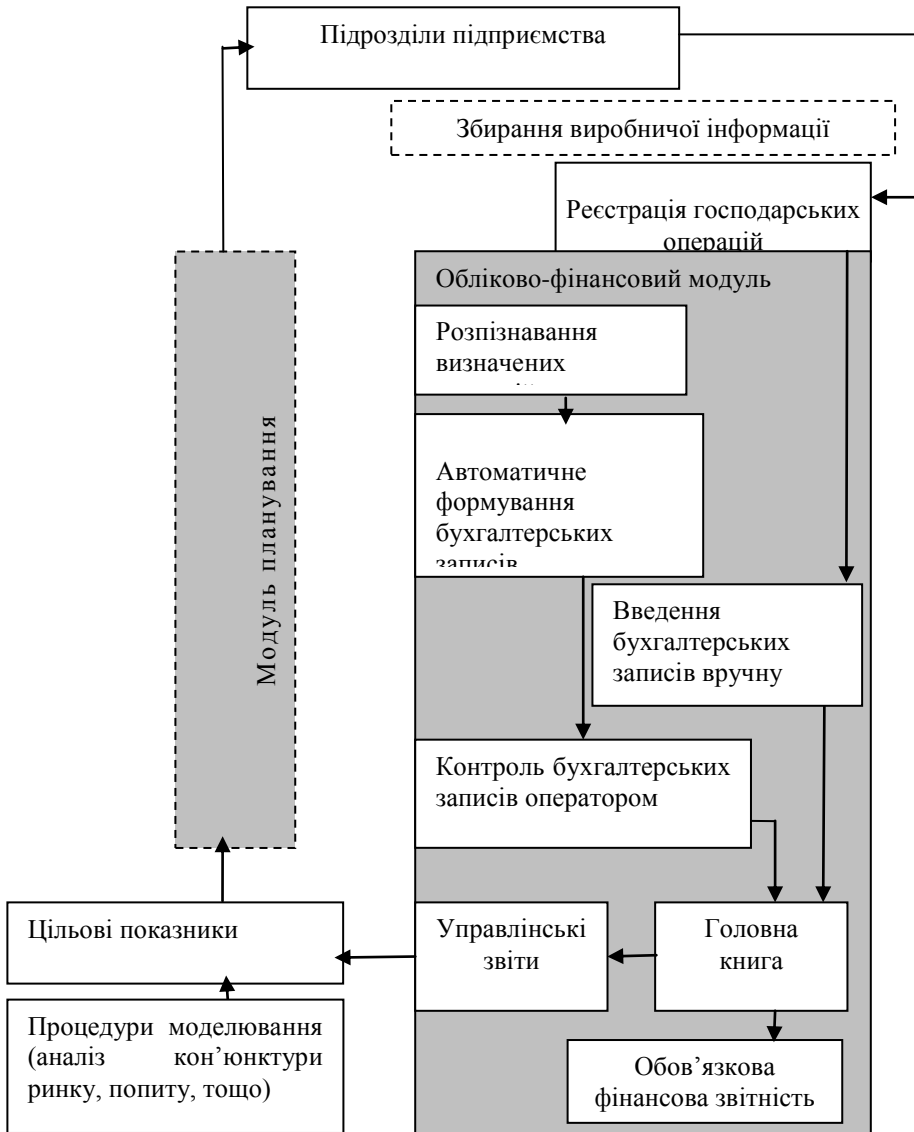

Рис. 2. Облікові функції ERP- систем

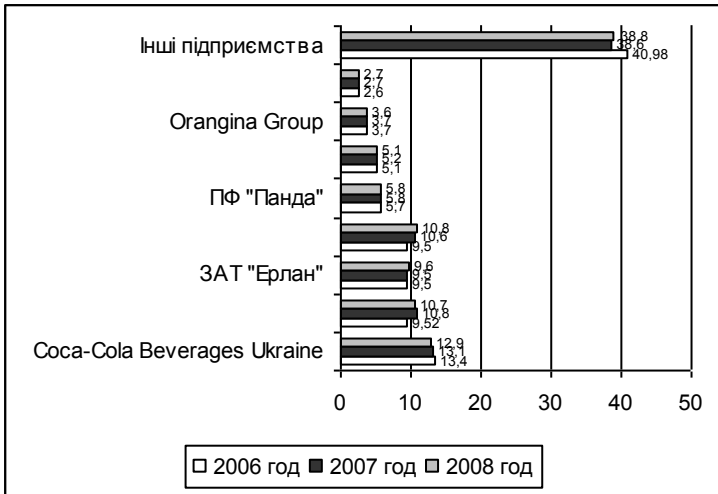

Рис. 3. Ринкові частки провідних підприємств на ринку безалкогольної продукції України, %

Провідні світові компанії, що займаються розробленням програмного забезпечення ERP-класу, останнім часом приділяють свою увагу програмним продуктам, що забезпечать автоматизацію управління на малих та середніх підприємствах. Але трактування терміну «малий та середній бізнес» у вітчизняній практиці та у світовій суттєво відрізняється. Міжнародна фінансова корпорація (IFC) наводить наступні порівняльні характеристики підприємств цього сектору економіки в Україні та Євросоюзі [2] таблиця 1.

Світова практика впровадження ERP-систем передбачає витрати грошових коштів у розмірі 500000 євро та близько 18 місяців часу. Таким чином, не важко зрозуміти логіку підприємств, що віддають перевагу іншим програмним рішенням [2].

Але повертаючись до другого визначення терміну «ERP-системи», варто відзначити, що це ще й певна методологія управління, базуючись на якій можна побудувати свою систему за допомогою доступних для підприємства засобів, враховуючи найбільш проблемні місця в забезпеченні інформацією управлінців.

Таблиця 1

Характеристика підприємств малого та середнього бізнесу в Україні та Євросоюзі

Категорія бізнесу	Україна		Євросоюз	
	Малий бізнес	Середній бізнес	Малий бізнес	Середній бізнес
Чисельність працюючих, чол.	<50	50-100	<50	50-250
Річний валовий дохід, тис.євро	<500	500-5000	<10000	10000-50000

Без розуміння того, куди рухається підприємство, яких результатів хоче досягти керівництво, які цілі стоять перед конкретними співробітниками, неможливо організувати ефективну роботу підприємства.

Формалізований опис діяльності підприємства, співставлення результатів його діяльності з плановими та прогнозними показниками, розроблений регламент управління підприємства, опис фінансової та організаційної структури дає можливість підприємству, що підпадає під категорію середнього бізнесу реорганізувати свою діяльність і «зрівняти рахунок» у конкурентній боротьбі з новоствореними вітчизняними підприємствами, що перейняли світовий досвід управління так і з зарубіжними компаніями, що представлені у нашій країні.

Необхідною умовою забезпечення ефективної роботи системи управління є його інформаційне забезпечення. Особливо актуальними на сьогодні є розв'язок таких задач інформаційного забезпечення управління на підприємствах, що відносять до середнього класу:

- створення єдиного електронного архіву підприємства;
- створення ефективної системи обліку;
- створення системи контролю виконавчої дисципліни;
- створення системи контролю бюджетних показників;
- інформаційне забезпечення експлуатації обладнання.

Цей перелік задач є не повним переліком задач ERP- системи, він обмежений особливостями функціонування середніх підприємств.

Сьогодні в арсеналі інформаційних технологій перше місце впевнено посідає MS Excel (60%) з великим відривом від «самописних» продуктів на платформі «1С:Підприємство 7.7» (28%). На почесному третьому місці — продукти платформи «1С:Підприємство 8» (близько 7%) із вбудованими рішеннями з фінансового планування та бюджетування, і лише 5 % віддають перевагу комплексним програмним продуктам, що об'єднують у собі усі властивості управлінської інформаційної системи. При цьому ступінь задоволеності від використання цих продуктів розподілилася обернено пропорційно до перерахованих вище місць. Останнє місце, щодо задоволеності від використання посідає MS Excel.

Виходом із ситуації, що склалася ми вбачаємо у частковій реорганізації діяльності підприємств подібного типу на основі програмного забезпечення фірми «Інталев».

Досліджуючи діяльність ПВФ «Панда» у якій впроваджено систему управління якістю у вигляді створеної інформаційної системи управління, ми виявили і ряд проблем інформаційного забезпечення управління, зокрема:

- відсутність ув'язки даних первинних документів, бухгалтерських проведення та показників управлінської внутрішньої звітності;

- відсутність прямого зв'язку фактичних даних з показниками планування та прогнозування;

- відсутня система документообігу управлінського обліку.

Такі проблеми викликані, насамперед, тим, що використовується програмне забезпечення, що безпосередньо не призначене для автоматизації серйозної управлінської діяльності, так ПВФ «Панда» відноситься до тих 60% підприємств, що управлінський облік ведуть за допомогою MS Excel. А подвійне, а інколи, навіть потрійне, введення в різні програми первинних даних, підвищує витрати часу, а також усуває можливість співставлення даних.

Ведучи бухгалтерський облік на платформі розробленій фірмою «1С», фахівці поєднали бухгалтерський, кадровий та торгівельно-складський облік. Однак цього не достатньо для побудови автоматизованої системи управління підприємством в

цілому, так як дана система не дає можливості реалізувати функції планування, обліку, контролю та аналізу діяльності підприємства.

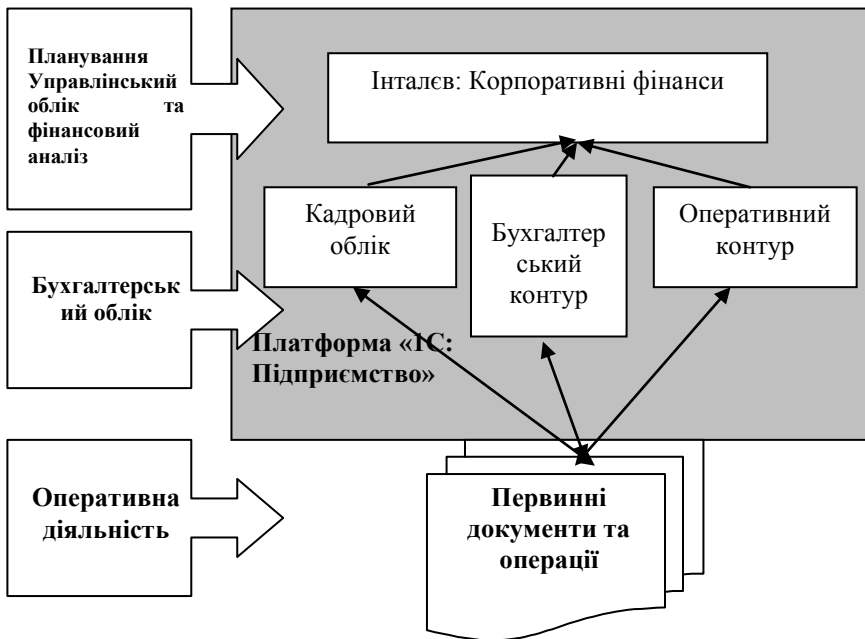

Рис 3. Схема взаємодії модулів програм «1С:Підприємство» та «Інталев: Корпоративні фінанси»

Вирішення подібних проблем, на нашу думку, є можливим з використанням програмного продукту «Інталев: Корпоративні фінанси». Цей модуль є надбудовою до програми «1С:Підприємство7.7», так як саме вона є найрозповсюдженішою серед представників малого та середнього бізнесу. Схема взаємодії модулів наведена на рисунку 3.

Висновки. Таким чином, подібне програмне забезпечення дозволить підприємству вирішити ряд проблем, що не мали адекватної програмної підтримки на підприємстві до цього часу. За допомогою даного модуля можна реалізувати ряд наступних задач:

- бюджетування;
- управлінський облік;

— фінансовий аналіз;
— підтримка процесу колективного планування, документообігу.

Окрім того, цей програмний продукт діє на вже існуючій на підприємстві платформі, тобто не пов'язаний зі значними витратами часу на встановлення та навчання персоналу, а також не вимагає значних затрат грошових ресурсів. Таким чином можна реалізувати ті функції ERP-системи, що є життєво необхідними у даний період функціонування підприємств з виробництва безалкогольних напоїв.

Список використаних джерел:

1. М.Елашкін SAP Bussines One. Строим эффективный бизнес.- М.:КУДИЦ-ПРЕСС,- 2007.- 240с.

2. Корнеев С. SMB: эпоха «до-ERP» & «недо-ERP». Средний бизнес: состояние и перспективы//Сети & Бизнес.-2008.-№4(41).-С.68-77

3. Лінія розливу виробника напоїв компанії "Панда"
[//http://www.ukranews.com/ukr/article/147871.html](http://www.ukranews.com/ukr/article/147871.html)

4. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006. – 350 с.